

شاپیسته گماری مدیران فرهنگی کشور

تهییه و تدوین

دکتر مهدی ناظمی اردکانی

هیئت علمی دانشگاه امام حسین (ع)

دکتر غلام حسین حیدری

هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی

انتشارات آثار فکر

تهران - ۱۳۹۷

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ردیف	عنوان و نام پدیدآور	سروشناše
۱	ناظمی اردکانی، مهدی، - ۱۳۳۲	
۲	شاپیسته‌گماری مدیران فرهنگی کشور/ تهیه و تدوین مهدی ناظمی، غلامحسین حیدری.	
۳	تهران: آثار فکر، ۱۳۹۷	مشخصات نشر
۴	۱۷۶ ص.	مشخصات ظاهري
۵	۹۷۸-۶۰۰-۸۸۳۳-۵۱-۲	شابک
۶	فپا:	وضعیت فهرست نویسی
۷	اصلاح نظام اداری -- ايران Civil service reform -- Iran	موضوع
۸	اصلاح نظام اداری -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام	موضوع
۹	Civil service reform -- Religious aspects -- Islam	موضوع
۱۰	مدیران -- ايران -- ارزشلایی -- Iran Executives -- Rating of	موضوع
۱۱	- حیدری تفسیری، غلامحسین، - ۱۳۳۲	شناسه افزوده
۱۲	/۱۵۵الف ۱۴۹۷ ۱۷۸۵Q	ردیف پندی گنگره
۱۳	۸۸۰۲۶۳/۲۸۱	۱۴۹۷ . ۳۱۵۱ . ۸۹۰

تهران، میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فوروردين، خیابان شهید وحدت اسلامي، پلاک ۹۹، طبقه دوم تلفن: ۰۶۶۴۸۰-۸۲۲ دورنگار:

شاپسته گماری مدیران فرهنگی کشور

تهیه و تدوین: دکتر مهدی ناظمی اردکانی - دکتر غلام حسین حیدری

ناشر: انتشارات آثار فکر

۱۳۹۷ اول چاپ

تیراژ: ۵۰۰ جلد

شاپک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۸۳۳-۵۱-۲

قیمت ۱۹۵۰۰ تومان

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است

فهرست عناوین

۱۳.....	پیشگفتار
فصل اول: عزل و نصب مدیران.....	
۱۷.....	مقدمه
۱۸.....	جایگاه مدیریت در سازمان.....
۱۹.....	نظام شایسته سalar.....
۲۱.....	شایسته سalarی و ناشایسته سalarی.....
۲۳.....	فرایند شایسته سalarی.....
۲۴.....	شایسته خواهی.....
۲۴.....	شایسته شناسی.....
۲۵.....	شایسته سنجی.....
۲۵.....	شایسته گزینی.....
۲۶.....	شایسته گیری.....
۲۶.....	شایسته گماری.....
۲۶.....	شایسته داری.....
۲۷.....	شایسته پروری.....
۲۷.....	روش های شایسته شناسی.....
۳۱.....	نقاط قوت مدل های سنجش شایستگی.....
فصل دوم: ویژگی های مدیران فرهنگی.....	
۴۱.....	مقدمه
۴۱.....	مدیریت.....
۴۱.....	جایگاه مدیریت.....
۴۲.....	وظایيف و نقش های مدیران.....
۴۳.....	۲-۱- نقش ارتباطی.....
۴۶.....	۲-۲- نقش اطلاعاتی.....
۴۶.....	۲-۳- نقش تصمیم گیری.....
۴۷.....	ویژگی های لازم برای ایفاي وظایيف و نقش های مدیریتی.....
۴۸.....	

۱- ویژگی‌های لازم مدیران در نظام اسلامی.....	۴۸
اصول مدیریت در نامه امام علی (ع) به مالک اشتر	۵۰
۱- اصل حاکمیت خدا و وحدت فرماندهی.....	۵۰
۲- اصل عدالت ورزی بر محور حق.....	۵۰
۳- مردم داری و مهربانی با مردم.....	۵۱
۴- اصل تغافل و چشم پوشی‌های بزرگوارانه.....	۵۱
۵- اصل انصاف و میانه روی در حق.....	۵۲
۶- اصل ترجیح منافع مردم بر منافع خواص.....	۵۲
۷- اصل نظارت و ارزیابی.....	۵۳
۸- اصل شایسته سalarی.....	۵۳
۹- اصل تقسیم کار.....	۵۴
۱۰- اصل حقوق و پاداش عادلانه.....	۵۴
خصوصیات و ویژگی‌های مدیر در نظام اسلامی.....	۵۴
ویژگی‌ها و صفات مثبت.....	۵۵
صفات و ویژگی‌های منفی (سلبی) مدیر.....	۵۶
۲- ویژگی‌های لازم برای مدیران در نگاه مقام معظم رهبری.....	۵۷
۱- تهذیب نفس.....	۵۷
۲- تأمین اقتدار، وحدت و منافع ملی.....	۵۸
۳- ایجاد اشتغال و رفع بیکاری.....	۵۹
۴- مقابله با دشمنان.....	۵۹
۵- آبادانی و رفع مشکلات کشور.....	۵۹
۶- مردمی بودن و خدمت به خلق.....	۶۰
۷- مبارزه با فساد و فقر و تبعیض.....	۶۱
۸- خدمت به نظام و پاسداری از آن	۶۱
۹- پرهیز از جناح گرایی و سیاسی کاری	۶۲
۱۰- همدلی و همکاری با یکدیگر و پرهیز از تشنج	۶۲
۱۱- تکریم ایثارگران.....	۶۳
۱۲- اصلاح ساختارهای فرهنگی، اجتماعی و اداری	۶۳
۱۳- قانونگرایی و احترام به نهادهای کشور.....	۶۳
۱۴- عمل به آرمان‌های حضرت امام.....	۶۴

۱۵	- اهتمام به ترویج علم و تحقیق.....	۶۴
۱۶	- اهتمام به مردم سالاری دینی.....	۶۴
۱۷	- قابل دفاع نمودن عملکردها.....	۶۴
۱۸	مؤلفه‌های مؤثر در سنجش شایستگی مدیران - مدل اول.....	۶۵
۱۹	ویژگی‌های فرهنگی- مدیریتی.....	۶۵
۲۰	مؤلفه‌های مؤثر در سنجش شایستگی مدیران - مدل دوم.....	۶۶
۲۱	۱- تحصیلات.....	۶۶
۲۲	۲- تجربیات.....	۶۶
۲۳	۳- توان فیزیکی.....	۶۷
۲۴	۴- توان ذهنی.....	۶۷
۲۵	مؤلفه‌های مؤثر در سنجش شایستگی مدیران - مدل سوم.....	۶۷
۲۶	ارزش ها.....	۶۸
۲۷	مهارت کارآفرینی	۶۹
۲۸	قدرت تصمیم گیری	۶۹
۲۹	فن اداره و مدیریت.....	۶۹
۳۰	مهارت رهبری.....	۶۹
۳۱	رشد.....	۶۹
۳۲	توان هوشی.....	۷۰
۳۳	انگیزش.....	۷۰
۳۴	شخصیت.....	۷۰
۳۵	مهارت مدیریت منابع انسانی	۷۰
۳۶	خلاقیت.....	۷۱
۳۷	مهارت ارتباطات	۷۱
۳۸	بینش سیاسی و اجتماعی	۷۱
۳۹	طرز نگرش	۷۱
۴۰	تمایل به رشد و ترفیع	۷۱
۴۱	رغبت و تمایل به مدیریت	۷۱
۴۲	جداب، سرزنه و پرشور بودن.....	۷۲
۴۳	رقابت جویی	۷۲
۴۴	مؤلفه‌های مؤثر در سنجش شایستگی مدیران- مدل چهارم.....	۷۲

۷۸	مؤلفه‌های مؤثر در سنجش شایستگی مدیران - مدل پنجم.....
۷۹	مؤلفه‌های مؤثر در سنجش شایستگی مدیران - مدل ششم.....
۷۹	مؤلفه‌های ششگانه زیر در سنجش شایستگی مدیران
۷۹	ارزش ها.....
۸۱	نگرش.....
۸۲	انگیزش.....
۸۲	شخصیت.....
۸۲	سن.....
۸۲	جنسیت.....
۸۳	مؤلفه‌های مؤثر در سنجش شایستگی مدیران- مدل هفتم
۸۳	مؤلفه‌های مؤثر در سنجش شایستگی مدیران- مدل هشتم.....
۸۴	برنامه ریزی.....
۸۴	سازمان دهی.....
۸۵	رهبری و هدایت.....
۸۶	کنترل و نظارت.....
۸۶	آموزش.....
۸۶	ارتباطات (درون سازمانی و بروون سازمانی).....
۸۷	تصمیم گیری
۸۸	انگیزش.....
۸۸	کارآفرینی و نوآوری
۸۹	ارزیابی عملکرد.....
۸۹	مؤلفه‌های مؤثر برای سنجش شایستگی مدیران هریک از سطوح سه گانه سازمان- مدل نهم.....
۹۱	ویژگی‌های برجسته مدیران در سازمان‌های مرکزی (درجه یک).....
۹۲	ویژگی‌های خاص مدیران در سازمان‌های میانی (درجه ۲).....
۹۳	ویژگی‌های خاص مدیران در سازمان‌های اجرایی (درجه ۳).....
۹۴	ویژگی‌های لازم برای مدیران فرهنگی.....
۹۵	مفهوم مدیریت فرهنگی
۹۹	قلمرو مدیریت فرهنگی.....
۱۰۳	ویژگی‌های مدیران فرهنگی.....
۱۰۳	الف) ویژگی‌های حوزه تمایلات و کشش‌های درونی مدیران شامل:.....

۱۰۳	۱- اهل علم و تحقیق بودن
۱۰۴	۲- میل به تکامل و پیشرفت
۱۰۴	۳- آزاد اندیشی در امور فرهنگی
۱۰۵	۴- اعتقاد به امنیت فردی و اجتماعی
۱۰۶	۵- عدالت خواهی
۱۰۷	۶- نوع دوستی (انسان گرایی)
۱۰۷	۷- اعتقاد به مشارکت مردم.
۱۰۸	ابعاد مشارکت
۱۰۸	۸- عشق و پاییندی به فرهنگ ملی
۱۰۹	۹- گرایش درونی به امور فرهنگی و هنری
۱۱۰	۱۰- مؤمن بودن (دینداری)
۱۱۰	۱۱- وجودان کار
۱۱۱	۱۲- اعتقاد به نظم و قانون
۱۱۲	ب) ویژگی‌های حوزه اندیشه و آگاهی مدیران
۱۱۳	۱- قدرت استدلال و استنتاج ذهنی
۱۱۳	۲- جامع نگری (نگرش سیستمی)
۱۱۳	۳- آینده نگری
۱۱۴	۴- نگرش مثبت به امور
۱۱۴	۵- استقلال فکری
۱۱۵	۶- نظام فکری منسجم
۱۱۵	۷- نوآوری و خلاقیت ذهنی
۱۱۵	۸- شناخت نظریه‌ها و تئوری‌های برجسته فرهنگی
۱۱۶	۹- شناخت عناصر فرهنگ
۱۱۶	۱۰- شناخت زیربنایی‌های فکری فرهنگ‌ها
۱۱۷	۱۱- شناخت سازوکارهای تبادل فرهنگی
۱۱۷	۱۲- احترام به فرهنگ‌های بومی و منطقه‌ای
۱۱۷	۱۳- شناخت تأثیر متقابل عوامل فرهنگی و غیرفرهنگی
۱۱۸	۱۴- شناخت تأثیر فعالیت‌های فرهنگی بر مردم
۱۱۸	۱۵- شناخت روند تحولات جهانی فرهنگ‌ها
۱۱۹	۱۶- شناخت مقتضیات زمان و مکان

۱۷	- شناخت فن آوری نوین ارتباطی و فرهنگی.....	۱۱۹
	ج) ویژگی های حوزه عینی و رفتاری مدیران.....	۱۱۹
۱	- رعایت اخلاق اسلامی.....	۱۲۱
۲	- خودشناسی.....	۱۲۱
۳	- اعتماد به نفس	۱۲۱
۴	- انجام فرائض مذهبی.....	۱۲۲
۵	- پرهیز از خشونت	۱۲۲
۶	- قدرت تحمل مسائل و مشکلات (سعه صدر).....	۱۲۲
۷	- وجاھت اجتماعی.....	۱۲۳
۸	- صبر و شکیبایی.....	۱۲۳
۹	- مسئولیت پذیری	۱۲۳
۱۰	- الهام بخشی به دیگران.....	۱۲۴
۱۱	- احتراز از پیش داوری	۱۲۴
۱۲	- صراحت و صمیمیت در روابط	۱۲۴
۱۳	- انعطاف پذیری	۱۲۵
۱۴	- بهره گیری از تجارب خود و دیگران.....	۱۲۶
۱۵	- تصمیم گیری بر اساس مطالعه و کار کارشناسی	۱۲۶
۱۶	- تخصص در حوزه فعالیت های سازمان.....	۱۲۶
۱۷	- مشارکت در کارهای گروهی.....	۱۲۷
۱۸	- عمل بر اساس برنامه.....	۱۲۷
۱۹	- تجزیه و تحلیل عمیق امور (زرف نگری).....	۱۲۷
۲۰	- تکیه بر قوانین و اصول سیاست های فرهنگی نظام	۱۲۸
۲۱	- قاطعیت در اجرای تصمیمات مطلوب	۱۲۸
	ضریب اهمیت شاخص ها.....	۱۲۸

۱۳۳	فصل سوم: ویژگی ها و چگونگی عزل و نصب مدیران فرهنگی کشور
۱۳۳	نظام انتصاب مدیران.....
۱۳۵	نظام ولایت، الگوی الهام بخش.....
۱۳۶	عوامل و متغیرهای مؤثر در انتصاب مدیر
۱۳۷	روش پژوهش و جامعه نمونه آماری.....

۱۳۷	یافته‌های پژوهش
۱۳۷	۱- شاخص‌های سنجش
۱۳۸	۲- روش سنجش
۱۳۸	عزل و نصب مدیران در ایران
۱۴۴	توصیف مصوبه شورای عالی اداری
۱۴۴	الف) ویژگی‌ها
۱۴۴	ب) فرایند انتخاب، انتصاب، تغییر
۱۴۵	ج) اختیارات و مسئولیت‌ها در عزل و نصب مدیران
۱۴۵	انتخاب، انتصاب و تغییر مدیران فرهنگی در کشور
۱۵۱	فصل چهارم: عزل و نصب مدیران در کشورهای دیگر
۱۵۱	عوامل و متغیرهای مؤثر در عزل و نصب مدیران یا زده کشور اروپایی
۱۵۲	انتصاب مدیران در فرانسه
۱۵۳	انتصاب مدیران در ژاپن
۱۵۳	انتصاب مدیران در انگلیس
۱۵۳	اصول حاکم بر دفتر کمیسیون انتصابات
۱۵۴	ویژگی‌های اصلی برای مدیران بخش خدمات عمومی در کشور انگلیس
۱۵۴	رهبری
۱۵۵	تفکر و برنامه‌ریزی استراتژیک
۱۵۵	نتیجه گرایی
۱۵۵	مدیریت افراد
۱۵۶	ارتباطات
۱۵۶	مدیریت منابع مالی و دیگر منابع
۱۵۶	اثربخش فردی
۱۵۷	هوش، خلاقیت و قضاوت
۱۵۷	صلاحیت‌های تخصصی و حرفه‌ای
۱۵۸	انتصاب مدیران در کره جنوبی
۱۵۹	پیوست ها
۱۵۹	دستورالعمل اجرایی ضوابط انتخاب، انتصاب و تغییر مدیران

١٥٩	الف) دایره شمول.....
١٥٩	ب) معیارها و شرایط.....
١٦٠	ج) فرایند انتخاب و انتصاب.....
١٦٩	منابع:.....

پیشگفتار

الف - یک رهنمود از مولا علی(ع)

امام علی(ع): «یستدل علی ادبیات الدول باربع: تضییع الاصول و التمسک بالفروع و تقديم الاراذل و تاخیرالافضل» (میزان الحكمه ج ۳، ص ۳۹۵)

چهار چیز دلیل سقوط دولتها شمرده شده است:

- ضایع کردن کارهای اصلی؛
- مشغول شدن به کارهای جزئی؛
- برتری دادن افراد پست و
- کنارگذاشتن افراد با فضیلت.

ب - راز پیروزی اسکندر بر ایران

می گویند اسکندر قبل از حمله به ایران درمانده و مستأصل بود. از مشاوران خود پرسید که:
چگونه می شود بر ملتی که از ملت من بیشتر می فهمند حکومت کرد؟
یکی از مشاورانش می گوید:

کتاب هایشان را بسوزان، بزرگان و خردمندانشان را بکش و دستور بده به زنان و کودکانشان تجاوز کنند.

اما ظاهراً یکی از مشاوران (به قول برخی، ارسسطو) پاسخ می دهد که:
نیازی به چنین کاری نیست.

از میان مردم آن سرزمین، آنها را که نمی فهمند و کم سوادند، به کارهای بزرگ بگماری سوادها و نفهمها همیشه شکرگزار تو خواهند بود و هیچ گاه توانایی طغيان خواهند داشت.
فهمیدهها و باسوادها هم یا به سرزمینهای دیگر کوچ می کنند، یا خسته و سر خورده، عمر خود را تا لحظه مرگ، در گوشهای از آن سرزمین در انزوا سپری خواهند کرد.

پ - ... و عبرتی از تاریخ

می گویند سلطان سنجر سلجوقی پس از شکست و سقوط دولتش به زندان افتاده بود. درباره علت سقوط دولت شکوهمند و مقتدر سلجوقی از او پرسیدند. او پاسخ داد:
علت سقوط دولت مقتدر من این بود که کارها و مسئولیت‌های بزرگ و مهم را به افراد پست و چاپلوس و فرومایه و اگذار کردم و مدیران شایسته و توانمند را به کارهای کوچک و حقیر گماردم!! در نتیجه ملک و مملکت به تباھی و فساد و سقوط کشیده شد!!

سه نکته فوق بیانگر حقیقتی بزرگ و نکته‌ای سترگ یعنی لزوم گزینش مدیران لایق و شایسته برای امور مهم جامعه است. ارزش و اهمیت شایسته گزینی در عرصه مدیریت به ویژه در بخش فرهنگی تا بدان پایه ارجمند است که می‌توان آن را مهم‌ترین عامل ترقی یا انحطاط یک ملت و نظام دانست.

در این گفتمان به نظر می‌رسد پیشوايان معصوم(ع) نکته‌ای را فروگذار نکرده‌اند. برای نمونه لحظاتی پای مناره نور و منبر شعور می‌نشینیم و زلال رهنمودهای مدیریتی چند تن از رهبران الهی را در جام نیاز می‌نوشیم:

۱-پیامبر اکرم(ص): اذا وسد الامر الى غير اهله فانتظر الساعه

هرگاه کار و زمام امور به دست نا اهلان سپرده شود ، منظر رستاخیز باش.

۲-پیامبر اکرم(ص): لكل شيءٍ آفةٌ تفسدهُ وَ آفةٌ هَذَا الدِّينُ وَ لَاهُ السُّوءُ^۱

برای هر چیزی آفتی است که مایه فساد آن می‌شود و آفت این دین، زمامداران و مدیران بد هستند.

۳-پیامبر اکرم (ص):من ولی علی عشره کان له عقل اربعين و من ولی اربعين کان له عقل
اربعه ماه^۲

کسی که متولی امور ده نفر شود، باید عقل و اندیشه چهل نفر را داشته باشد و کسی که مدیریت و مسئولیت اداره چهل نفر را بر عهده می‌گیرد ، باید عقل و اندیشه چهارصد نفر را داشته باشد.

۴-پیامبر اکرم (ص): اگر امتی کسی را برای زمامداری برگزیند، در حالی که داناتر از او در بین مردم وجود داشته باشد، کار مردم به طرف سقوط می‌رود.^۳

۵-پیامبر اکرم(ص): من ولی شيئاً من امور المسلمين فضييعهم ضيعه الله تعالى^۴
کسی که امری از امور مسلمانان را متولی و مسئول گردد، سپس از عهده انجام آن برنياید و ضایع کند، خداوند متعال نیز او را از رحمت خود محروم می‌گرداند.

۶-پیامبر اکرم(ص): من تقدم على المسلمين و هو يرى ان فيهم من هو افضل منه فقد خان الله و رسوله والمسلمين^۵

هر کس تصدی امور، بر دیگر مسلمانان در کارها پیشی گیرد، درحالی که می‌داند در میان آن جامعه از او برتر و بالاتر وجود دارد، به خدا و رسول خدا و مسلمانان خیانت کرده است.

۷-امام علی (ع):الولايات مضامير الرجال^۶

۱ - نهج الفصاحه، ص ۴۷۸

۲ - نهج الفصاحه، ص ۵۷۳

۳ - کتاب سلیمان بن قیس، ص ۱۱۸

۴ - بخارى، ۷۲ ، ۳۴۵ و ثواب الاعمال و عقابها، ص ۵۹۱، از محمد علی دخیل

۵ - الغدیر، ج ۸، ص ۲۹۱

حکومت‌ها، میدان آزمایش مردان است.

۸ - امام علی^(ع): لا تقبلن فی استعمال عمالک و امرائک شفاعة الا شفاعة الکفایه و الامانه^۷ ای مالک! در به کارگیری کارمندان و مدیرانی که باید زیر نظر تو کار کنند، هیچ گونه واسطه و شفاعتی را نپذیر، مگر شفاعت «کفایت» و «امانت» را.

۹ - امام جعفر صادق^(ع): ما ابالی الى من ائتمنت خائنا او مضيعا^۸ کسی را که مسئول کاری می کنم، چه خیانت کند و چه ضایع نماید، فرقی نمی کند.
(یعنی بین خائن و بی تجربه فرقی نیست و نتیجه آن یکی است).

پیام رسای مجموعه این نکات حکیمانه و رهنمودهای جاودانه به ما این است که متولیان جامعه اسلامی موظف و مکلفاند برای اداره امور جامعه ساز و کارهایی علمی و عادلانه بینندیشند و با تنظیم نظام نامه‌ای متقن و محکم مدیرانی شایسته و مسئولانی بایسته برای مسئولیت‌های مهم و کلیدی کشور برگزینند.

به منظور برداشتن گامی کوچک و اقدامی اندک در این راه بزرگ و نیل به این اهداف سترگ ما بر آن شدیم تا با تنظیم مجموعه‌ای فشرده بنای این مهم را پی افکنیم. این کتاب مبتنی برگزیده‌ای از رهنمودها و آموزه‌های اسلامی و نیز برخی از یافته‌های علمی در عرصه مدیریت است.

این کتاب در چهار فصل کلی تحت این عنوانین تدوین و تنظیم شده است:

فصل نخست - عزل و نصب مدیران

فصل دوم - ویژگی‌های مدیران فرهنگی

فصل سوم - عزل و نصب مدیران در کشورهای دیگر

فصل چهارم - ویژگی‌ها و چگونگی عزل و نصب مدیران فرهنگی کشور

نکته شایان ذکر این است که به قول بزرگان: «به عمل کار برأید به سخنرانی نیست!»

در بررسی و ارزیابی ضوابط شایسته گماری در عرصه مدیریت از دیگر کشورها و ملت‌های پیشرفت و موفق چیزی کم نداریم؛ اما عاملی که موجب پیشرفت برخی کشورها شده عمل به ضوابط و قوانین است (هر چند در متن آن نواقصی باشد) و عاملی که باعث عقب ماندگی می شود، عدم اجرای دقیق معیارها و ضوابط قانونی است (اگر چه دارای کامل ترین قوانین باشیم). بنابراین مهم ترین گام در راه بهبود در عرصه مدیریت‌های کشور نفی هر گونه ناشایسته‌گماری است.

۶ - نهج البلاغه، کلمات قصار ۴۳۲

۷ - نظام الحكم و الاداره في الاسلام، ص ۳۰۱

۸ - بحار الانوار ، ۷۵ ، ۲۵۰

امید که این گام آغازین در پویش این راه بنیادین، مورد قبول مدیران گزینشگر و متولیان
اندیشور کشور اسلامی قرار گیرد.

تلاش انجام شده در جهت زمینه‌سازی تحقق مطالبه مقام معظم رهبری از شورایعالی انقلاب
فرهنگی بوده و برگرفته از گزارش طرح پژوهشی انجام شده در دبیرخانه این شورا می‌باشد.
از همه فرهیختگان فهیم و فرزانه چشم امید داریم تا با نقدهای سازنده و رهنمودهای ارزنده
ما را راه نمایند و کاستی‌ها و کمبودهای این اثر را بزدایند.

دکتر مهدی ناظمی اردکانی

دکتر غلام حسین حیدری